

4. Полная энциклопедия символов / сост. В.М.Рошаль. Москва : АСТ; Санкт-Петербург : Сова, 2006. 515 с.
5. Уокер Б. Женская энциклопедия. Символы, сакралии, таинства ; пер. с англ. А. Егазарова. Москва : Астрель; АСТ: Транзиткнига, 2005. 638 с.
6. Черногуз Я. Оборона присутності: вірші. Київ : Віхола, 2023. 128 с.
7. Черногуз Я. Як вигинається воєнне коло: поет. зб. Харків : Фоліо, 2020. 127 с.
8. Штейнбук Ф. Тілесно-міметичний метод аналізу художніх творів: суперечлива апологія. *Слово і час*. 2008. № 12. С.56–66.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-372-2-12>

А. ЛЩИНІНА

Запорізький національний університет

ЕКЗИСТЕНЦІЙНИЙ ДОСВІД ЖІНКИ НА ВІЙНІ У КНИЖІ Д. БУРОЇ ТА Є. ПОДОБНОЇ «ЛЮТИЙ ЛЮТИЙ 2022. СВІДЧЕННЯ ПРО ПЕРШІ ДНІ ВТОРГНЕННЯ»

Реалії сьогодення, пов'язані з початком повномасштабної війни в Україні, спричинили активний розвиток і поширення різних жанрів документальної літератури про війну, що потребують наукового вивчення.

Мета нашого дослідження – проаналізувати образи авторок через симбіоз фактично-біографічних та світоглядно-чуттєвих планів, спираючись на особливий екзистенційний досвід жінок у перші дні вторгнення на прикладі книги Д. Бурої та Є. Подобної «Лютий лютий 2022. Свідчення про перші дні вторгнення».

Книга містить у собі двадцять спогадів людей про перші дні війни. На сторінках видання ми знайомимось з історіями жінок різного віку, соціального положення, професій, географії проживання та перебування у відмінних життєвих обставинах. Усіх їх об'єднує одне – досвід переживання вторгнення Росії в Україну, початок війни.

У аналізованих нами текстах прослідковуються жанрові ознаки щоденника: документальність, ретроспективність, суб'єктивність. Дотримано формальних правил жанру: записи, мають хронологію і

географію подій, оповідь ведеться від першої особи, характеризується максимальною ширістю та емоційністю.

Цікавим аспектом розкриття особливостей жіночого образу є відтворення авторками спогадів про початок повномасштабного вторгнення, крізь призму особистого досвіду, пов'язаного з передчуттям війни та першим усвідомленням факту її початку.

Спираючись на відмінності в соціальних статусах, життєвому досвіді, розуміння та прийняття ситуації кожен сприймає по-різному. Для когось ця війна почалася ще з 20 лютого, для інших з АТО в Донецьку, і не завершилась і досі. Дехто усвідомив це на початку повномасштабного вторгнення 2022 року.

Відповідно, інтенсивність емоційності реакції кожної учасниці цих подій залежала від моральної готовності й раціонального розуміння ситуації. Спогади, пов'язані з усвідомленням факту початку війни, різняться між собою: *«шостим чуттям я відчувала, що війна таки буде...»* [1, с. 54]; *«просто не могла повірити в те, що це реально відбувається у XXI столітті. Ми телефонували один одному й запитували: «Це правда? Як таке можливо взагалі?»*. *Просто була дезорієнтація, ми не знали що робити і як діяти»* [1, с. 36]. Дехто навіть жартував, мовляв: *«Дайте розклад всіх можливих днів нападу на рік»* [1, с. 125].

Середовище, у якому живе будь-яка жінка під час війни, наповнене випробуваннями, моральними та емоційними стресами, переживаннями, сумнівами. Намагаючись стати підтримкою для близьких, забезпечити дітей, відволікати їх від страшної реальності та її проблем, розрадити коханого чоловіка – жінки стають проміжною ланкою, що послаблює емоційне зіткнення близьких, часто нехтуючи власним ментальним здоров'ям, ігнорують власні почуття та переживання або приховують їх від інших: *«Я всю дорогу ревіла, намагалася себе в руках тримати, тому що зі мною подруга, мама й дитина. Я не хотіла, щоб вони це бачили»* [1, с. 128].

Перша хвиля емоцій, яка значною мірою характерна для героїнь більшості спогадів – переживання тривоги, розгубленість, паніка. Ці відчуття транлюються через низку подій та вчинків героїнь. Одні жінки починають хаотично розгрібати бомбосховища, готувати запаси їжі та води, складати тривожні валізи, відчиняти підвали в

неефективних спробах контролювати ситуацію. Інші ж навпаки – впадали в заціпеніння, *«переживали, не розуміли, що робити...Вертольоти літають, машини їдуть величезним потоком з Києва, я стою курю і мене трясє...»* [1, с. 128].

Коли хвиля страху спадає, і на її місце приходять – сильні, експресивні емоції (роздратування, злість, лють). Вони додають героїням енергії боротися, активно діяти, долаючи будь-які перешкоди заради власного майбутнього, і майбутнього родини, близьких. Тетяна Шелковнікова так описує цей період адаптації до подій сучасності: *«Нерозуміння, обурення, страх, образа — такі були відчуття»* [1, с. 159]. Спільна риса всіх щоденникових записів жінок, що ділилися своїми спогадами, досвідом, світосприйняттям, реалізується у примиренні з реальністю подій, спроможністю впоратися із кризовими ситуаціями, бути сильною та йти вперед: *«треба якимось волонтерити, бути максимально «в темі» бути поряд, розуміти потреби війська»* [1, с. 128], *«І одразу почалася робота. Дзвінок за дзвінком, спроби знайти необхідні речі»* [1, с. 56].

Ще одна унікальна особливість відтворення образу кожної авторки – це вміння поєднати, позитивні, зворушливі, емоційні миті з суворою реальністю сьогодення, транслювати любов і добро в дрібних деталях.

Приміром, Анастасія Волкова зворушливо описує момент прощання з рідним домом. Євгенія Закревська, описуючи приємний момент зустрічі з цивільними, згадує: *«Привітатися, просто йти поруч. Це так зворушливо. Хоч і неправильно»* [1, с. 8]. Приємними почуттями наповнені уривки текстів, які нагадують нам, що жінка на війні – це насамперед жінка: *«Я вирішила зробити собі в той день подарунок — просто дуже хотілось себе відчутти дівчинкою, попри війну. За день до того я домовилась з манікюрницею, що вона вийде з підвалу і зробить мені нігті»* [1, с. 15].

Аналізовані нами історії життя жінок, дають змогу дослідити атмосферу суспільства, а також індивідуальний внутрішній світ пересічної жінки, який у перспективі створює сукупний образ жіноцтва у період війни проти окупанта.

Література

1.Бура Д., Подобна Є. Лютий лютий 2022. Свідчення про перші дні вторгнення. Харків : Фоліо, 2022. 189 с.

2.Галич О. А. Вступ до літературознавства : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Луганськ : вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2010. 288 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-372-2-13>

Д. ЛУГОВА

Запорізький національний університет.

ДИНАМІКА ЧОЛОВІЧИХ ІМЕН м. ЗАПОРІЖЖЯ (2021-23 рр.)

Власні імена є неоціненим джерелом для вивчення мови та культури конкретного регіону. Ім'я посідає центральне місце в антропонімній системі мови – це зумовлюється специфікою цих одиниць, а саме виникненням, значенням та вживанням. Іменник може містити цікаву інформацію про становлення цього антропонімного класу конкретного регіону, оскільки імена є відображенням історії народу.

З давніх часів людей цікавили власні назви, їх походження та значення. Оновлення й розширення асортименту чоловічих імен відбувається не тільки через поповнення новими найменнями, але й у наслідок трансформації власних назв. Дослідження динаміки чоловічих імен є одним із найважливіших питань запорізької антропонімії.

Чоловічий іменник м. Запоріжжя є різноманітним, оскільки на його творення впливають різні чинники: соціальні, політичні, які відбувалися і відбуваються протягом 2021-2023 рр. Це й зміни в етнічному складі населення міста Запоріжжя. Співіснування представників багатьох національностей у нашому регіоні, внутрішня міграція населення через війну, не могли не позначитися на системі іменування. Серед уподобань мешканців, крім християнських імен, трапляються також й запозичення.

Склад чоловічого іменника м. Запоріжжя 2021-2023 рр. репрезентований іменами, які походять з різних мов, серед яких